

Smittkällan

Landstinget
Kronoberg

Information från smittskyddsmyndigheten Centrallasarettet Växjö

Smittskyddsläkarens årsrapport för Kronobergs län 2015

Internationellt har vi haft det hittills största ebolautbrottet som drabbade Västafrika svårt. Efter att världssamfundet reagerade under hösten 2014 vände situationen snabbt. Den 14:e januari 2016 förklarade WHO att utbrottet är över efter att det gått sex veckor sedan det senaste fallet diagnostiserades. Tyvärr upptäcktes dock redan senare samma dag ett nytt fall i Sierra Leone. Eftersom män kan ha kvar virus i sädesvätskan långt efter att man tillfrisknat får man räkna med att enstaka fall kommer att dyka upp. Enligt officiell statistik drabbades 28 637 personer varav över 11 000 dog. För drabbade länder i Västafrika kollapsade all sjukvård så det är troligen många fler som avlidit i behandlingsbara åkommor som ingen kunde ta hand om. Smittan finns kvar i djurvärlden så det kommer säkert fler utbrott. Vi får bara hoppas att världen då reagerar snabbare så att inte lika många behöver drabbas.

Inom länet rönt ett caliciutbrott från frysta hallon stor uppmärksamhet. Det var äldreboenden i Ljungby som serverade en parfait med hallon som inte var upphettade. Utbrottet gav ett anslag på 36 % då 73 av de drygt 200 boende insjukade. Förutom i feces från de sjuka kunde viruset påvisas i en icke öppnad förpackning av frysta hallon från Serbien.

Influensan var besvärlig säsongen 2014-2015. Många äldre behövde tas om hand vilket resulterade i högt tryck mot våra vårdplatser. De flesta drabbades av H3N2 influensa, en virusstam som brukar drabba de äldre svårare. Samtidigt visade det sig att viruset hade muterat så skyddet av vaccinet mot den dominerande stammen blev lågt. Årets influensa har börjat och det är ännu för tidigt att avgöra hur omfattande smittspridningen kommer att bli. I år har dock inte viruset muterat vilket gör att årets vaccin bör ge ett bra skydd.

Anmälningar gällande resistenta bakterier fortsätter att öka år från år. Vi ser en klar ökning av både MRSA och ESBL. VRE har dock minskat något beroende på att vi under 2014 hade en vårdrelaterad smittspridning.

Inhemsk smittspridning av både campylobacter och salmonella har ökat. När det gäller campylobacter kan tillfälligt ändrade slakrutiner för kycklingar haft betydelse. När det gäller salmonella beror ökningen på ett utbrott med *S. enteritidis* där smittan kom från en allkrydda. Många smittades på Öland där en restaurang specialiserat sig på plankstek med potatismoset som kryddades med just allkryddan.

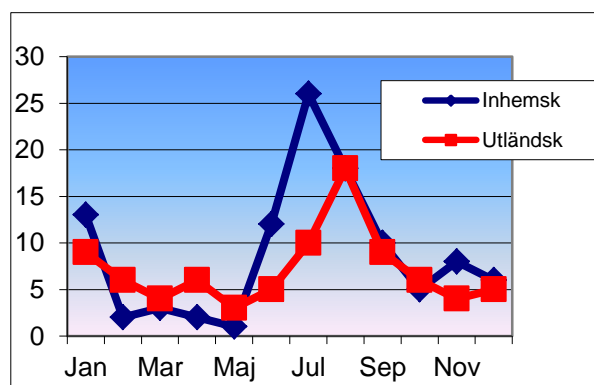
Även klamydiasmittan fortsätter att öka. Till en viss del beror ökningen på att vi har en effektiv smittspårning. Det tas även fler tester där speciellt egenprovtagningen ökar. Samtidigt har vi säkert en ökad smittspridning. Trots all information om att man ska skydda sig med kondom är det svårt att få till ett ändrat beteende.

Calicisäsongerna var relativt mild under säsongen 2014-2015.

Nedan följer kommentarer till de anmälningspliktiga sjukdomarna. På sista sidan finns en tabell som ger en överblick över utvecklingen.

Campylobacter

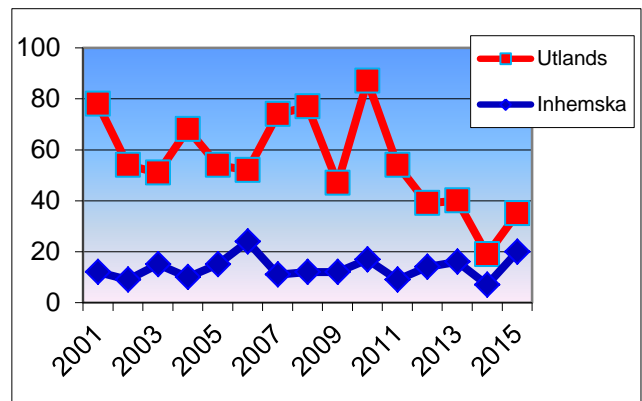
Antalet fall har ökat, detta gäller främst de som smittats i Sverige som nu utgör 55 % av fallen. Vi ser alltid flest fall i slutet på sommaren men under årets första månader hade vi också en ökning som kunde relateras till nya slaktmetoder för kyckling. Av dem som smittats utomlands dominerar som vanligt Spanien och Thailand, vardera 11 fall, samt Turkiet med 10 fall. Dessa länder är ju samtidigt stora turistmål dit många reser.

Salmonella

Av årets 55 fall är hela 20 smittade i Sverige. Tretton av dessa är *S. enteritidis* av en speciell fagtyp. Enstaka fall fanns redan i början på året med spridning i hela landet. Trots omfattande efterforskningar kunde smittkällan inte hittas förrän ett stort antal fall dök upp på en restaurant på Öland. Det visade sig att det var en allkrydda som var orsaken.

Av de utlandssmittade står Thailand för 10 fall. Länderna runt Medelhavet genererade sex fall (Turkiet 3, Tunisien 2 och Egypten 1 fall). Nio personer fick sin smitta i Östeuropa.

Shigella

Hos tre av årets sju fall har Sverige angetts som smittland. Smittkällan har då troligen varit mat som man själv tagit in i landet alternativt via anhöriga från andra länder.

EHEC

Under året anmäldes tio fall med EHEC där alla smittats i Sverige. EHEC finns nu i matkedjan och det vanligaste är enstaka fall där man inte hittar en smittkälla. Åldern varierar mellan 2 och 72 år. Några av barnen har gått på förskola men inga sekundärfall har registrerats.

Giardia lamblia

Av årets 20 fall har 16 hittats i samband med hälsoundersökning av flyktingar varav tio kommer från Afrikas horn. Ett barn är smittat i Sverige. Barnet gick inte på förskola och smittvägen har förblivit okänd.

Cryptosporidium

Den kraftiga ökningen beror på att labbet nu infört PCR diagnostik som är betydligt känsligare än mikroskopi som vi använde tidigare. Alla utom en är smittade utomlands. Cryptosporidier är protozoer som främst sprids via vatten. Typiska symtom är vattniga diarréer och buksmärter. Inkubationstiden ligger normalt kring en vecka och de flesta tillfrisknar spontant inom en vecka.

Echinokockinfektion

Vårt enda fall hade smittats i Libanon.

Denguefeber

Antalet denguefall har ökat under de senaste åren. Thailand har dominerat mycket beroende på att många reser dit. Våra fyra fall är dock smittade i Malaysia, Indonesien och två i Costa Rica.

Entamoeba histolytica

Under året har vi inte haft något fall. På mikrobiologen har man nu en PCR diagnostik vilket gör att man kan skilja mellan den patogena *Entamoeba histolytica* och den apatogena *Entamoeba dispar*. Vid mikroskopi ser de likadana ut.

Vibrio exkl kolera

Dessa bakterier kan ge s.k. badsårsfeber som vi ser efter bad i Östersjön varma somrar. Årets enda fall blev smittad i Röda Havet.

Yersinia

Endast fyra smittade, alla i Sverige.

Hepatit A

Tre fall är asylsökande från Syrien som troligen smittats under resan till Sverige. Ett fall bodde på ett evakueringsboende så där fick vi ge gammaglobulin till en större grupp än hos de båda andra patienterna som bodde privat hos anhöriga. En äldre svensk man blev troligen smittad av frysta bär.

Hepatit B

Under året diagnostiserades 53 fall där samtliga var kroniska smittbärare. Majoriteten hittades vid hälsoundersökning av asylsökande där Syrien dominerar följt av Eritrea. Endast en av patienterna är smittad i Sverige.

Hepatit C

Antalet fall minskar även detta år. Av de 18 anmälningarna har sju Sverige som smittland. Intravenöst missbruk är den dominerande smittvägen.

Gonorré

Under senare år har antalet gonorréfall ökat i landet. För två år sedan införde vi ett kombinationstest där alla klamydiaprover även testas för gc. Av årets 13 fall är nio heterosexuellt smittade och 4 män som har sex med män. Sverige anges som smittland för fem patienter varav tre är heterosexuellt smittade.

HIV

Under året har 10 nya patienter anmälts i länet. Vid årsskiftet hade 97 patienter behandlande läkare i länet.

Klamydia

Antalet klamydiafall har ökat med 9 %. Efter att tidigare legat bland de regioner som haft lägst incidens närmar vi oss nu rikssnittet.

Medelåldern för kvinnor är 22 år och för män 24 år. Andelen män är 43 %.

Andelen som upptäcks via smittspårning har ökat från 39 till 44 %.

Totalt har 8 828 klamydiatest utförts på mikrobiologen. Detta är en ökning med 2 % sedan 2014. Andelen som lämnar egenprovtagning ökar för varje år och utgör nu nästan en tredjedel av antalet prov.

Staplarna i diagrammet visar antalet klamydiaundersökningar som görs årligen d.v.s. både vanliga prov och egentester. Linjen i diagrammet visar på andelen av testerna som är positiva för klamydia. Under 2015 ökade andelen positiva test från 7 till 7,5 %.

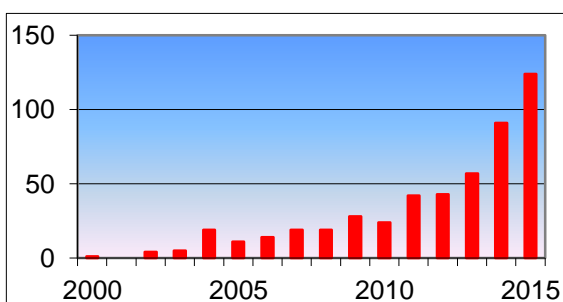
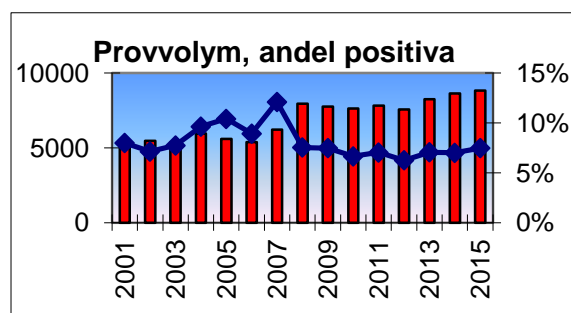
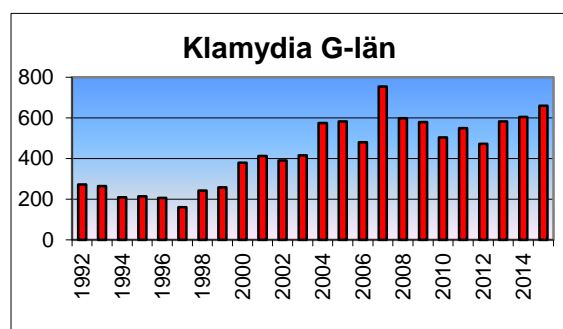
En del av ökningen av antalet klamydiafall kan förklaras av effektivare smittspårning där fler kontakter hittas. Detta är dock inte hela sanningen utan vi ser även en ökad smittspridning. Trots omfattande informationskampanjer är det svårt att få till ett ändrat beteende där man skyddar sig med kondom. Här måste vi bli bättre.

Syfilis

Endast en patient är anmäld med tidig syfilis.

MRSA

MRSA-fallen ökar för varje år. Av de 126 patienterna är drygt 70 % smittade utomlands där Syrien och Afghanistan ligger högst. Nästan hälften har hittats via smittspårning medan resten av fallen fördelas på screening och kliniska fall där bölder dominerar.

Ornithos

År 2013 hade vi ett utbrott i länet som främst drabbade de västra delarna. Efter detta var där inga fall 2014 och under 2015 hade vi bara ett fall. Personen troligen smittad via fågelbord.

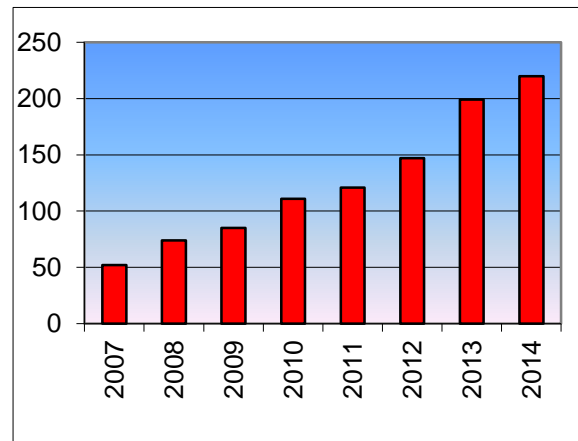
Pneumokocker med nedsatt känslighet för penicillin

Vid halvåret 2012 ändrades anmälningskriterierna. Tidigare var alla pneumokocker med MIC på 0,5 mg/ml anmälningspliktiga men ändrades då till 2 mg/ml d.v.s. bara resistenta stammar behövs anmälas. Av de resistenta bakterier som ingår i Smittskyddslagen ökar alla utom resistenta pneumokocker, detta beroende på att de resistenta stammarna trycks tillbaka med hjälp av vaccinet Prevenar®. Under året diagnostiserades två fall båda utan koppling till förskola.

ESBL och ESBL-CARBA

Extended Spektrum Betalaktamas (ESBL) producerande tarmbakterier blev anmälningspliktiga 2007, anmälningsplikten gäller dock bara de mikrobiologiska laboratorerna. Det rör sig om bakterier som utvecklat resistens mot även tredje generationens cefalosporiner som t.ex. Cefotaxim. Antalet fall ökar snabbt för varje år.

Man skiljer ut ESBL-CARBA d.v.s. de stammar som dessutom utvecklat resistens mot karbapenemer. Dessa stammar är även kliniskt anmälnings- och spåringspliktiga. Under året har vi haft fyra fall som alla smittats utomlands.

VRE

VRE står för Vankomycinresistenta enterokocker. Eftersom bakterien kan överleva långa tider även på torra ytor är den speciellt besvärlig som nosokomial smitta. En patient smittades inom vården i Skåne där man hade ett utbrott under året. Hos oss screenas alla prov som kommer till labbet med frågeställning Clostridium difficile även för VRE. Dessa patienter har ofta fått mycket antibiotika och utgör därmed en riskgrupp. En annan riskgrupp är patienter som sjukhusvårdats utomlands. Dessa screeningar gav vardera upphov till två fall under året.

Invasiva Grupp A-streptokocker

Under hösten hade vi ett utbrott med barnsängsfeber som drabbade tre mödrar och ett nyfött barn. I övrigt är rosfeber det vanligaste symtomet. Två personer har drabbats av nekrotiserande fascieit.

Invasiv infektion av Haemophilus influenzae typ B

Anmälningsplikten finns för att följa upp vaccinationseffekten av HIB-vaccinet som ingår i barnvaccinationerna sedan 1993. Under året har vi haft 3 fall. Dessa var äldre patienter som aldrig ingått i något vaccinationsprogram.

Invasiv pneumokockinfektion

Anmälningsplikten infördes som en kvalitetskontroll av våra vaccinationsprogram. Sedan 2008 erbjuds alla barn Prevenar® vilket är ett s.k. konjugerat vaccin där pneumokockkapseln har kopplats till ett protein. Äldre riskpatienter har rekommenderats ett s.k. polysackaridvaccin (Pneumovax®). Folkhälsomyndigheten ser för närvarande över rekommendationerna som kan komma att ändras under 2016.

Av årets 26 fall var det ett barn som var vaccinerat med Prevenar®. Barnet insjuknade dock med pneumokocker serotyp 8, en stam som inte ingår i vaccinet. Av de 18 som var 65 år eller äldre hade sju vaccinerats med Pneumovax® av vilka fyra hade stammar som är inkluderade i vaccinet.

Meningokockinfektioner

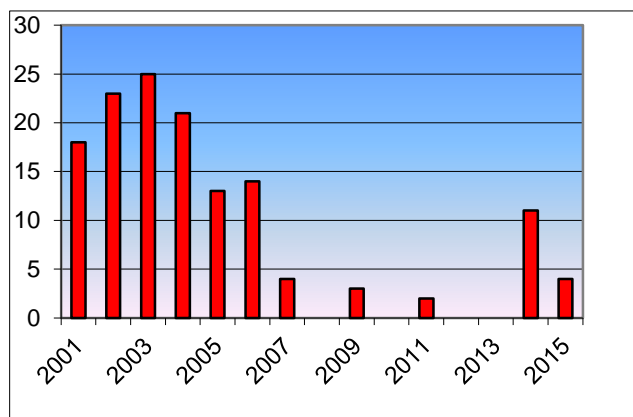
Två fall båda orsakade av serotyp W135. En person smittad i Sverige och en i Italien.

Legionella

Fem fall vilket är det högsta vi haft. Två smittade utomlands. Av de tre som smittats i Sverige bodde två ensligt med eget vatten och vedeldning där man haft för låg temperatur på varmvattnet. Ett fall hade kommunal lägenhet där utredningen inte kunde konstatera några förhöjda legionellavärden i vattnet.

Kikhosta

Vaccin mot kikhosta ingår i barnvaccinationsprogrammet sedan 1996. Efter några år med få fall fick vi, liksom övriga landet, en ökning 2014. Under 2015 minskar dock åter antalet fall, i Sverige med 20 %. Under föregående år hade vi fyra fall varav ett spädbarn som ännu inte hunnit få några vacciner. Kikhosta kan vara en mycket svår infektion hos spädbarn och det är viktigt att tänka på kikhosta vid långvarig hosta framför allt om det finns spädbarn i omgivningen.

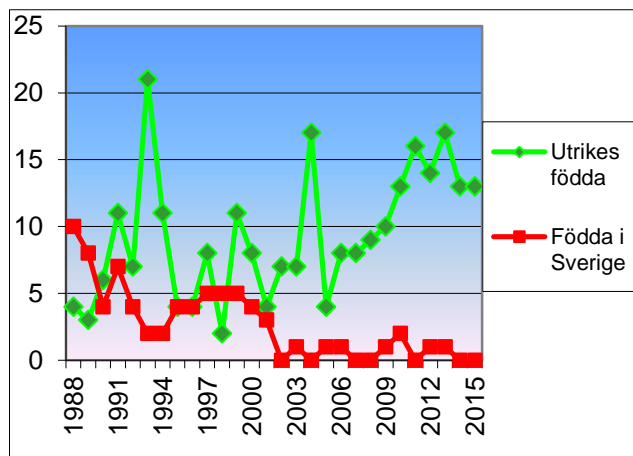
Listeria

Under året endast ett fall. Trots att kommunens hälsoskydd provtog mat i patientens kylskåp kunde någon smittkälla inte identifieras.

Tuberkulos

Alla 13 fall är uppväxta i länder med hög tbc incidens. Afrikas horn står för sju fall och Afghanistan bidrar med tre. Även om många flyktingar kommer från Syrien har vi inga fall därifrån. Åtminstone före kriget hade landet en låg incidens av tbc.

Av årets 13 fall hade nio lungtbc varav fyra även var direktpositiva dvs. extra smittsamma. I övrigt hade vi två körtel- och en skelettuberkulos och ett fall med pleurit.

TBE

Tre fall där en bor i Ljungby kommun och två i Uppvidinge. En av dessa kan dock ha smittats i Blekinge.

Malaria

Av året sju malariafall hade fyra Plasmodium falciparum, två P vivax och en P ovala. Alla hade smittats i Afrika och ingen hade tagit profylax. Fyra var asylsökande som nyligen kommit till Sverige och ytterligare en person hade sitt ursprung i Afrika där han varit hemma på besök.

Influensa

Under året har man ändrat anmälningskriterierna. Förra säsongen var det bara den pandemiska influensan H1N1 som var anmälningspliktig. Från denna säsongen är all laboratorieverifierad influensa anmälningspliktigt från laboratoriet. Säsongen 2014-2015 var många sjuka och det var ett stort tryck på våra vårdplatser. Det var främst H3N2 som spred sig och då blir det alltid fler sjuka äldre av H3 stammar. Tyvärr hade viruset muterat så att skyddet var mycket dåligt vilket ytterligare förvärrade läget. Figuren visar antalet positiva laborietest per vecka säsongen 2014-2015.

